

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU
SOSIAALI- JA TERVEYSALA

TOIMI YHDESSÄ! NAUTI EDUISTA! VAIKUTA!
Esite Kemin Seudun Invalidit ry:n toiminnasta

Opinnäytetyö

Elina Pennanen ja Emma Viiri

Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja AMK

KEMI 2011

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

JOHDANTO	5
1 FYYSINEN VAMMAISUUS JA TOIMINTAKYKY	6
1.1 Fyysisesti vammaisen ihmisen toimintakyky	6
1.1.1 Toimintakyvyn arviointi ja mittaaminen	7
1.1.2 Toimintakyvyn subjektiivisuus ja suhde identiteettiin	8
1.2 Esteettämyys fyysisesti vammaisen ihmisen arjessa	9
2 YHDISTYSTOIMINTA JA SEN MERKITYS YHTEISKUNNASSA	11
3 MARKKINOINTI YHDISTYSTOIMINNASSA	13
4 PROJEKTIN TOTEUTTAMINEN	16
4.1 Tarkoitus ja tavoitteet	16
4.2 Projektin rajaus, organisaatio ja ohjaus	16
4.3 Toteuttamisen ja työskentelyn kuvaus	17
4.4 Prosessin ja luotettavuuden arviointi	19
5 POHDINTA	22
5.1 Eettinen pohdinta	22
5.2 Yleinen pohdinta	23
LÄHTEET	25
LIITTEET	

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveystieteiden
Hoitotyön koulutusohjelma

ELINA PENNANEN & EMMA VIIRI

TOIMI YHDESSÄ! NAUTI EDUISTA! VAIKUTA!

Esite Kemin Seudun Invalidit ry:n toiminnasta

Projektityö, 27 sivua ja 1 liite

Ohjaajat: Elli Peteri ja Anne Puro

2.5.2011

Asiasanat: toimintakyky, esteettömyys, järjestötoiminta, markkinointi, vammaisuus

Projektin tarkoituksena oli tehdä Kemin Seudun Invalidit ry:lle yleisesite heidän toiminnastaan ja tarjoamistaan palveluista. Esitteen tavoitteena on antaa tietoa yhdistyksestä invalideille, yhdistyksen jäsenille sekä muille toiminnasta kiinnostuneille ja mahdollisille uusille jäsenille.

Kemin Seudun Invalidit ry on Invalidiliiton jäsenyhdistys, joka toimii Kemin, Kemimaan, Simon ja Tervolan alueilla. Yhdistys toimii invalidien asioiden hoitamiseksi, antaa neuvoa ja tukea sekä järjestää vapaa-ajantoimintaan. Kemin Seudun Invalidit ry:n toiminta keskittyy Kemin Ajoksessa sijaitsevaan toimintakeskukseen Koivurantaan.

Projektityö koostuu esitteestä ja projektiraportista. Esitteestä käy ilmi yhdistyksen keskeisimmät toiminta-alueet ja sen tarjoamat palvelut sekä edut yhdistyksen jäsenille. Projektiraportti sisältää tietoa fyysisestä vammaisuudesta, toimintakyvystä, esteettömyydestä, yhdistystoiminnasta sekä yhdistystoiminnan markkinoinnista. Projektiraportissa kuvaamme myös projektin etenemistä ja sen eri työvaiheita.

Projekti toteutettiin yhteistoiminnallisesti Kemin Seudun Invalidit ry:n kanssa. Yhteistyö toimi hyvin ja yhdistys oli tyytyväinen lopulliseen tuotokseen. Projektityö antoi meille uutta teoreettista tietoa, käytännön kokemusta projektissa työskentelystä sekä valmiuksia ohjata asiakkaita yhdistystoiminnan pariin tulevaisuudessa.

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Social Services and Health Care

Degree Programme in Nursing

ELINA PENNANEN & EMMA VIIRI

WORK TOGETHER! ENJOY THE BENEFITS! HAVE AN IMPACT!

The brochure of the activities of Kemin Seudun Invalidit ry - The Association of the Disabled in Kemi Area

Bachelor's Thesis, 27 pages and 1 appendix

Advisors: Elli Peteri and Anne Puro

2.5.2011

Keywords: functional ability, accessibility, association activities, marketing, disability

The aim of this project was to do brochure to the Kemin Seudun Invalidit ry – The Association of the Disabled in Kemi Area, about their activities and services, which they provide. The brochure idea is to give information about the association to people with physical disabilities, members of the association and to other interested and potential new members.

Kemin Seudun Invalidit ry – The Association of the Disabled in Kemi Area, operates Kemi, Keminmaa, Simo and Tervola and it is the member of Finnish Association of people with physical disabilities. The association works for disabled persons issues, provides advices and support and arranges recreational activities. Activities are located in the activity center Koivuranta, Ajos, Kemi.

The project consists of the brochure and the project report. The brochure includes the association key areas of operation, services and the benefits for the members. Project report includes information about physical disability, functional ability, accessibility, association activities and marketing. The project report also describes the progress of the project and its various stages.

The project was implemented operationally with Kemin Seudun Invalidit ry - The Association of the Disabled in Kemi Area. Co-operation worked well and the association was pleased with the final output. Project gave us new theoretical knowledge, practical experience in project work, and ability to lead customers to association activity in the future.

JOHDANTO

Historiallisesti katsottuna yhdistystoiminta on merkittävä yhteiskunnallisten arvojen kokoaja ja välittäjä. Yhdistystoiminta on siten keskeinen väline vaikuttaa yhteiskunnalliseen ja poliittiseen päätöksentekoon. Yhdistysten ja järjestöjen avulla paikataan yhteiskunnan aukkoja esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä kulttuuri- ja koulutustarpeiden osalta (Heikkala 2001, 43.)

Kemin Seudun Invalidit on 73 vuotta vanha yhdistys, joka toimii Kemin, Keminmaan, Simon ja Tervolan alueilla. Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on vammaisten ihmisten tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteuttaminen kaikilla elämän alueilla asuinpaikasta riippumatta. Yhdistys toimii myös invalidien asioiden hoitamiseksi, antaa neuvoa ja tukea sekä järjestää heille vapaa-ajan toimintaa. Yhdistyksen toiminnan yksi keskeinen osa-alue on vaikuttaminen invalidien asemaan yhteiskunnassa. Yhdistyksen toiminnan kulmakivenä ovat yhdessäolotoiminta ja vertaistuki. Fyysisestä vammasta huolimatta arjen tulee olla samanlaista kuin kenelle tahansa. Hyvän arjen mahdollistaa esteettömyys liikkumisessa, mukaan ottaminen ja tasa-arvo koulutuksessa, työssä sekä vapaa-ajalla (Toimintasuunnitelma vuodelle 2008; Kemin Seudun Invalidit ry 2010.)

Projektin tarkoituksena on tehdä esite Kemin Seudun Invalidit ry:n toiminnasta. Esitteen tavoitteena on antaa tietoa yhdistyksestä invalideille, yhdistyksen jäsenille ja muille kiinnostuneille. Toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi yksi esitteen keskeinen tavoite on lisätä nuorten kiinnostusta yhdistystä kohtaan ja näin varmistaa sen toiminta tulevaisuudessakin.

Esitteen tekeminen antoi meille mahdollisuuden tutustua yhdistyksen toimintaan ja sen tarjoamiin erilaisiin palveluihin. Tutustuimme fyysisesti vammaisten ihmisten tarpeisiin ja niihin erityispiirteisiin, joita fyysinen vamma heidän elämään tuo. Pääsimme tekemään esitteen, sen suunnitteluvaiheesta lopulliseen tuotokseen asti, ja saimme hyvän käsityksen esitteen tekemisen eri työvaiheista. Sairaanhoidtajana voimme hyödyntää saamaamme tietoa konkreettisesti. Voimme ohjata invalideja yhdistyksen pariin, antaa suurelle yleisölle oikeaa ja asianmukaista tietoa invalideista, tuoda esille erilaisten yhdistysten tarjoamaa vertaistukea, eduista ja vaikuttamisen mahdollisuudesta. Projektin aikana tapasimme yhdistyksen jäseniä ja loimme uusia kontakteja yhdistystoimintaan.

1 FYYSINEN VAMMAISUUS JA TOIMINTAKYKY

Vammainen ihminen on henkilö, jolla on pitkäaikaisia tai pysyviä toiminnan rajoitteita ja vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista omassa elinympäristössään. Vammaisuutta on esiintynyt yhteiskunnassamme aina. Jopa kymmenen prosenttia väestöstämme on eritavalla vammaisia. Maailmanterveysjärjestö arvioi, että maailmassa on noin 600 miljoonaa vammaista henkilöä. Vammainen sana on melko uusi. Aikaisemmin käytettiin termiä, joka kuvasi vammaa, esimerkiksi kuuromyökkä. Suomessa invalidisanan käyttö yleistyi 1930-luvulla. Vamma ei tarkoita samaa kuin sairaus. Sairaus voi johtaa vammaisuuteen, jos sairaus on sellainen, että se vaurioittaa pysyvästi tai pitkäaikaisesti jonkin elimen. Vammaisen vastakohta on ei-vammainen. Nykyisin vammaisuutta määritellään arvioimalla, millaisia toimintakyvyn rajoituksia vamma aiheuttaa ihmiselle hänen elinympäristössään. Olennaista on sosiaalinen haitta, joka vammasta aiheutuu. Määritelmien tarkoitus on huomioida erityistarpeet ja mahdollistaa yhteiskunnan tukitoimien saaminen. Olipa kyseessä sitten kehitysvammainen tai fyysisesti vammainen henkilö, hän on ennen kaikkea ainutlaatuinen yksilö omine piirteineen eikä häntä voi siten kuvata minkään määritelmän avulla (Malm & Matero & Repo & Talvela 2004, 9-12; Information About Disabilities 2011.)

1.1 Fyysisesti vammaisen ihmisen toimintakyky

Toimintakyvylle on olemassa erilaisia määritelmiä. Maailmanterveysjärjestö WHO on jakanut toimintakyvyn kolmeen osa-alueeseen: fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn. Tämä jaottelu on laajalti tunnettu ja on usein toimintakyvyn arvioinnin pohjana. WHO:n kolmijaon lisäksi on olemassa useita muitakin määritelmiä siitä, mitä toimintakyky on. Toimintakyky on määritelty selviytymiseksi arjesta eri elämäntilanteissa ja elämän eri vaiheissa. Se on määritelty tasapainoksi omien kykyjen, elin- ja toimintaympäristön, sekä omien tavoitteiden välillä. Se on myös ihmisen suhde ympäristöön ja kykyä toimia tilanteen vaatimalla tasolla, olosuhteet huomioiden ja mahdollisuudet hyödyntäen (Kettunen & Kähäri-Wiik & Vuori-Kemilä & Ihalainen 2002, 20; Toimintakyvyn ja elämänlaadun arviointi 2007; Karppi 2009.)

Toimintakyvyn fyysisiä edellytyksiä ovat yleiskestävyys, lihaskunto ja kyky hallita liikkeitä. Psyykkistä toimintakykyä voidaan kuvata kognitiivisten kykyjen ja psyykkisten voimavarojen avulla. Kognitiiviset kyvyt tarkoittavat kykyä vastaanottaa ja käsitellä tietoa, sekä muodostaa käsityksiä ympäröivästä maailmasta. Psyykkisillä voimavaroilla tarkoitetaan kykyä laatia elämälleen suunnitelmia ja kykyä tehdä tietoisia ja vastuullisia valintoja. Sosiaalisella toimintakyvyllä tarkoitetaan kykyä toimia muiden ihmisten kanssa kaikilla elämän alueilla (Kähäri-Wiik & Niemi & Rantanen 2006, 13.)

1.1.1 Toimintakyvyn arviointi ja mittaaminen

Toimintakykyä arvioidaan silloin, kun on syytä määritellä ihmisen tarvetta hoitoon, huolenpitoon tai kuntoutukseen tai silloin, kun halutaan selvittää sairauden, vamman, vaurion tai toimintarajoitteisuuden aiheuttamaa haittaa. Toimintakykyä voidaan arvioida myös silloin, kun arvioidaan millaisia palveluita ihminen tarvitsee toimintakykynsä tukemiseksi (Kettunen ym. 2002, 20.)

WHO julkaisi vuonna 1980 vammojen ja sairauksien luokitusjärjestelmän. Järjestelmässä sairauden ja vamman vaikutukset on jaettu kolmeen tasoon: vaurio, toiminnanrajoitus ja sosiaalinen haitta. Vaurio tarkoittaa yksilön normaalissa fyysisessä tai psyykkisessä rakenteessa tai elintoiminnossa pysyvää tai ohimenevää puutosta, poikkeavuutta tai häiriötilaa. Toiminnan rajoituksella tarkoitetaan ihmisen fyysisessä tai psyykkisessä toimintakyvyssä rajoitetta, jonka vaurio on aiheuttanut. Rajoitus ilmenee ihmisen ja hänen elämän perustoiminnoissa, joita ovat esimerkiksi liikkuminen, kommunikaatio, kehon hallinta, käsien käyttö ja havainnointi. Sosiaalisella haitalla tarkoitetaan sitä vauriosta aiheutunutta haittaa, joka heikentää tai tekee kyvyttömäksi selvitä iän, sosiaalisen tilanteen ja sukupuolen mukaisista roolitoiminnoista. Se ilmenee yksilön roolien edellyttämän toiminnan ja hänen toiminnan välisenä ristiriitana (Kettunen ym. 2002, 20.)

WHO:n aiempaa luokitusjärjestelmää on arvosteltu siitä, että se ei huomioi ihmisen omia voimavaroja tai ympäristön vaikutusta. Järjestö hyväksyi vuonna 2001 uuden ICF (International Classification of Functioning, Disability ja Health) luokituksen, jonka käyttöön ollaan siirtymässä myös Suomessa. ICF on toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus (ICF 2004, 7-8.)

Vammaisluokitus ja ICF luokitus eivät ole varsinaisia toimintakyvyn mittareita vaan luokitusjärjestelmiä. Ne eivät tarjoa arviointi- ja mittaamenetelmiä toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden arvioimiseksi. Varsinaisia mittareita verrataan luokituksiin. Mittareiden avulla voidaan arvioida yleistä toimintakykyä, päivittäistä selviämistä sekä fyysistä tai psyykkistä toimintakykyä tai esimerkiksi kipua (Kettunen ym. 2002, 24; Pelkonen 2010, 33.)

Ei ole olemassa yhtä toimintakyvyn mittaria, jolla olisi mahdollista selvittää ihmisen toimintakyky. Toimintakyvyn mittaamisen kansallinen asiantuntijaverkosto TOIMIA on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuudessa laatinut mittaamiseen ja arviointiin tietokannan. Tietokanta avattiin tammikuussa 2011 ja se antaa ohjeita siitä, millaisia toimintakyvyn mittareita kannattaa käyttää missäkin arviointilanteessa. Toimintakyvyn mittareita voivat olla esimerkiksi RAVA, joka mittaa päivittäistä avuntarvetta ja erityisesti fyysistä kuntoa tai FIM, joka mittaa toimintakykyä hieman laaja-alaisemmin (Heinonen & Latvateikari & Mäkinen & Soininen & Viljanen 2008, 10-11; Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto 2011.)

1.1.2 Toimintakyvyn subjektiivisuus ja suhde identiteettiin

Oma kokemus toimintakyvystä on suorassa yhteydessä ihmisen terveyteen, ympäristöön, omiin toiveisiin ja asenteisiin. Jollekin urheilu voi olla erittäin tärkeää, kun toinen taas viihtyy kirjojen parissa. Toimintakyky määräytyy ihmisen henkilökohtaisen kokemuksen ja elinympäristön ehtojen perusteella. Erityisesti silloin, kun arvioidaan toimintakyvyn kokemuksellisia alueita, kuten kipua, omat kokemukset ovat edellytys arvioinnille. Toimintakyky ei ole ainoastaan ihmisen kykyä suoriutua tehtävistä, vaan olennaista on myös se, miten tärkeää tehtävästä suoriutuminen henkilölle on. Usein toimintakyvyn alenemisen taustalla on jaksamattomuus tai motivoitumattomuus (Kettunen ym. 2002, 20-25; Karppi 2009.)

Identiteetti muodostuu suhteessa toisiin ihmisiin. Kokemus omasta toimintakyvystä ja siinä tapahtuvista muutoksista vaikuttavat identiteettiin, sosiaaliseen toimintaa ja toisiin ihmisiin. Toimintakyvyn muuttuessa ihmisen täytyy luoda uusia selviytymistapoja. Vamma tai vaurio voi johtaa muutoksiin esim. käyttäytymisessä, elämäntavoissa tai työssä. Läheiset ja perhe joutuvat muuttamaan suhtautumistaan uudessa tilanteessa. Ih-

misen erilaiset roolit elämässä muodostavat identiteettiä. Vamma tai vaurio voi tarkoittaa, että ei pysty täyttämään oman tavanomaisen roolin asettamia odotuksia esim. isänä tai työntekijänä. Ihminen voi asettua vajaakuntoisen rooliin, ja tilanteen jatkuessa pitkempään omaksua siihen liittyvät normit ja odotukset. Ihminen ikään kuin leimautuu vammaiseksi. Tällaisessa tilanteessa vammaisen ihminen joko taistelee määrittelyjä vastaan ja pyrkii ottamaan takaisin tavanomaisen roolinsa tai ottaa roolin poikkeavana yksilönä ja omaksuu siihen liittyvät käyttäytymismallit. Uusi tilanne voi johtaa myös eristäytymiseen, jolla ihminen pyrkii välttämään erilaisuuden ja syrjäytymisen aiheuttamia sosiaalisia seuraamuksia. Pahimmassa tapauksessa roolit vanhempana tai työntekijänä jäävät kokonaan syrjään ja jäljelle jää rooli vammaisena. Toimintakyvyn muuttuessa on erittäin tärkeää luoda riittävän myönteinen uusi identiteetti. Ihminen tarkastelee identiteettiään ja rooliaan ja pyrkii sopeuttamaan ne muuttuneeseen toimintakykyyn. Riittävän myönteinen identiteetti mahdollistaa aktiivisen tavoitteiden ja roolien toteuttamisen ja tyydyttävän sosiaalisen elämän (Kettunen ym. 2002, 26-27.)

1.2 Esteettömyys fyysisesti vammaisen ihmisen arjessa

Esteettömyyden käsite on selkeintä rajata koskemaan konkreettisen esteen puuttumista. Ihmiset ovat yksilöitä, joilla jokaisella on omat yksilölliset edellytyksensä osallistua yhteiskuntaan. Yhteiskunnassa niiden huomioon ottaminen on arvo ja velvollisuus. Esteitä voidaan poistaa ja kehittää yksilöllisiä ratkaisuja. Tuote voidaan kehittää helppokäyttöiseksi käyttäjälleen, koti mukavammaksi asua ja liikenne matkustajalle sujuvammaksi (Kemppainen 2008, 11-12.)

Vuonna 2008 Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten oikeuksista astui voimaan, kun Suomi ja 127 muuta maata allekirjoittivat sopimuksen. Sopimuksessa vahvistettiin jo vammaisille kuuluvia ihmisoikeuksia, esimerkiksi oikeutta laadukkaaseen elämään, liikkumisvapautta sekä oikeutta koulutukseen ja työhön. Sopimuksessa korostettiin julkisten tilojen ja liikennevälineiden esteettömyyden tarvetta. Sopimukseen sitoutuneilta valtioilta edellytettiin vammaisiin kohdistuvien ennakoluulojen poistamista tietoa lisäämällä (Mäkelä 2010.)

Tasa-arvon lähtökohta määritellään Suomen perustuslaissa. Suomen perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei sen mukaan saa ilman hy-

väksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (Suomen perustuslaki 1999, § 6.)

Esteetön ympäristö tai rakennus tarkoittaa toimivaa, turvallista, miellyttävää ja helppokulkuista tilaa, jonka kaikkiin kerrostasoihin on helppo päästä. Lisäksi tilat ja niiden toiminnot ovat mahdollisimman loogisia sekä helppokäyttöisiä. Esteettömyys painottuu pääasiassa rakennettuun ympäristöön. Se on kuitenkin laaja kokonaisuus, joka tarkoittaa myös kaikkien osallistumista työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun ilman ongelmia. Esteettömyys merkitsee palvelujen helppoa saatavuutta, tiedon ymmärrettävyyttä ja mahdollisuutta osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon (Esteettömyys 2010.)

Esteettömyydessä ei ole pelkästään kyse vammaisuudesta tai vammattomuudesta, vaan ihmisten erilaisuudesta. Esteetön ympäristö on kaikille eduksi, siitä ei ole haittaa kenellekään, mutta monelle taas se on täysin välttämätöntä. Sen tulee palvella kaikkia käyttäjiään tasapuolisesti. Esimerkiksi liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille esteetön ympäristö on välttämätön. He ovat henkilöitä, joiden kyky liikkua ja toimia itsenäisesti on heikentynyt väliaikaisesti tai pysyvästi esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi. Esteetömyydestä ympäristöstä on hyötyä myös muille tilojen käyttäjille. Esimerkiksi tavaroiden kuljettaminen paikasta toiseen, siivouspalvelut sekä tilojen huolto helpottuvat, kun esteitä ei ole (Pesola 2009; Esteettömyys 2010.)

Esteettömyys vaatii hyvää suunnittelua ja suunnitelmien toteuttamista. Esteetön ympäristö mahdollistaa itsenäisen asumisen tai asioiden hoitamisen henkilöille, jotka tarvitsisivat muiden apua esteellisessä maailmassa. Väitetään, että esteetömyyden ympäristön aikaansaaminen olisi kallista. On totta, että hissiton kerrostalo on halvempi kuin hissillä varustettu. Esteettömyys kuitenkin mahdollistaa liikuntarajoitteisten ja vammaisten henkilöiden mahdollisuutta liikkua omatoimisesti ja aktiivisesti yhteiskunnassa. Esteetömyydessä yhteiskunnassa vältytään tapaturmilta, kivulta ja säryltä sekä niiden aiheuttamilta turhilta kustannuksilta. Ensimmäistä kertaa vuonna 1973 Suomen rakennuslainsäädäntöön tuli pykälä, jonka mukaan yleisön käyttöön tarkoitettuja tiloja rakennettaessa olisi kiinnitettävä riittävästi huomiota myös niiden henkilöiden tarpeisiin, joiden liikuntakyky on heikentynyt (Könkkölä 2003, 12; Esteettömyys 2010.)

2 YHDISTYSTOIMINTA JA SEN MERKITYS YHTEISKUNNASSA

Yhdistyksestä voidaan puhua silloin, kun siinä on vähintään kolme jäsentä, sillä on jokin aatteellinen tarkoitus, esimerkiksi jonkin ryhmän etujen valvonta, hyväntekeväisyys tai palvelujen tuottaminen jäsenille, ja sen toiminta on luonteeltaan pysyvää. Lain mukaisesti yhdistys voi olla rekisteröity tai rekisteröimätön. Yhdistysrekisterissä oli vuonna 2010 130 000 yhdistystä (Loimu 2007, 21; Mitä on yhdistystoiminta 2010; Yhdistysasia-yksikkö 2010.)

Suomessa useat erilaiset yhdistykset tekevät työtä toimintakyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi, sekä esteettömyyden saavuttamiseksi yhteiskunnassa. Tulevaisuudessa näiden tekijöiden merkitys kasvaa entisestään. Vuokon (2004) mukaan yhteiskunta voidaan jakaa neljään sektoriin, yksityiseen, julkiseen, kolmanteen ja neljänteen sektoriin (Taulukko 1). Yksityiseen sektoriin kuuluvat voittoa tavoittelevat yritykset. Julkinen sektori tarkoittaa valtiota ja julkishallintoa. Näiden toimintamallit ovat tarkkaan suunniteltuja. Kolmanteen sektoriin kuuluvat järjestöt ja yhdistykset. Vapaaehtoistoiminnan vuoksi, näiden organisaatioiden päätöksenteko ja toimintatapa saattavat olla epämuodollisempia kuin yksityisen ja julkisen sektorin. Kolmannen sektorin järjestöt ja yhdistykset eivät tavoittele taloudellista voittoa. Neljännellä sektorilla tarkoitetaan perheitä, kotitalouksia ja ystäväpiirejä, ja sen toimintatapa on epämuodollisin (Vuokko 2004, 15.)

Taulukko 1. Neljän sektorin mallin keskeiset ominaispiirteet (Heikkala 2001, 47).

Yksityinen sektori	Markkinat	Yritykset	Muodollinen, yksityinen, voittoa tavoitteleva
Julkinen sektori	Valtio	Julkishallinto	Muodollinen, julkinen, ei voittoa tavoitteleva
Kolmas sektori	Kansalais-toiminta	Järjestöt, yhdistykset	Epämuodollinen, yksityinen, ei voittoa tavoitteleva
Neljäs sektori	Kansalais-toiminta	Kotitaloudet, perhe, ystäväpiirit	Epämuodollinen, yksityinen, ei voittoa tavoitteleva

Suomessa tapahtui laaja joukkojärjestäytyminen 1880-luvulta alkaen, jolloin raittiusseurat, vapaapalokunnat, nuorisoseurat, sivistyneistöjohtoinen varhainen työväenliike sekä erilaiset kansansivistysyhdistykset aloittivat toimintansa. Tutkimukset osoittavat, että suomalainen yhdistyslaitos voi edelleen hyvin. Yhdistysten jäsenmäärä on kasvanut 1970-luvulta lähtien ja ihmiset kuuluvat nykyään useisiin erilaisiin yhdistyksiin. Uudet yhdistykset ovat pieniä niin jäsenmäärältään kuin budjetiltaan ja toimintakapasiteetiltaan. Siitä huolimatta pienet yhdistykset ovat suuria tehokkaampia tuottamaan aktiivisia jäseniä. Nuorten yhdistysaktiivisuus on vaihtelevaa. Nuoret osallistuvat suhteellisen vilkkaasti urheiluseurojen ja nuorisojärjestöjen toimintaan, mutta ovat muuten keskimääräistä vähemmän mukana yhdistyksissä. Suomessa yhdistystoiminta on tärkeämpää kuin missään muualla maailmassa, koska yhdistysten toiminnan varassa lepää kansalaisten etujen ajaminen ja intressien toteuttaminen. Suomessa ei ole olemassa konkreettista vaihtoehtoa yhdistyksen tekemälle työlle, ja sen takia yhdistystoiminnalla on merkitystä niin nykyisyyden kuin tulevaisuudenkin kannalta (Siisiäinen & Kankainen 2009.)

3 MARKKINOINTI YHDISTYSTOIMINNASSA

Yhdistyksen jatkuvuuden kannalta markkinoinnin merkitys on suuri. Markkinointi tarkoittaa organisaation ajattelutapaa ja tapaa toimia tietyllä tavalla. Markkinoinnin tarkoituksena on tehdä tunnetuksi organisaatio ja sen tarjoamat tuotteet tai palvelut. Markkinoinnilla pyritään vaikuttamaan ja saamaan aikaan muutoksia, vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja luomaan kiinnostusta. Toiminnan aikaansaamiseksi tarvitaan päätöksentekoprosessi, johon kuuluu aina tiettyjä vaiheita ja se voi kestää lyhyen tai pitkän ajan (Vuokko 2004, 38-43.)

Saadakseen uusia jäseniä yhdistyksen on saatava äänensä kuuluville ja nimensä ihmisten tietoisuuteen. Erityisesti pienissä yhdistyksissä markkinointiin käytettävät resurssit ovat usein pieniä toiminnan luonteesta johtuen. Vuokon (2004) mukaan yhdistyksen markkinoinnin kohderyhmään kuuluvat ne sidosryhmät, jotka ovat yhdistykselle tärkeitä. Vaikka yhdistykset eivät tavoittele voittoa, pyrkivät ne siitä huolimatta lisäämään tuotteiden, palvelun, organisaation tai ajamiensa asioiden suosiota. Markkinointi tulee suunnata päätöksentekijöihin tuen ja toimintamahdollisuuksien saamiseksi, rahoittajiin sponsorisuhteen lujittamiseksi, yhdistyksen jäseniin toiminnasta kertomiseksi ja mukaan aktivoimiseksi, sekä potentiaalsiin työntekijöihin ja ulkoisiin asiakkaisiin tuotteiden ja palvelujen myymiseksi (Vuokko 2004, 30, 50-51.)

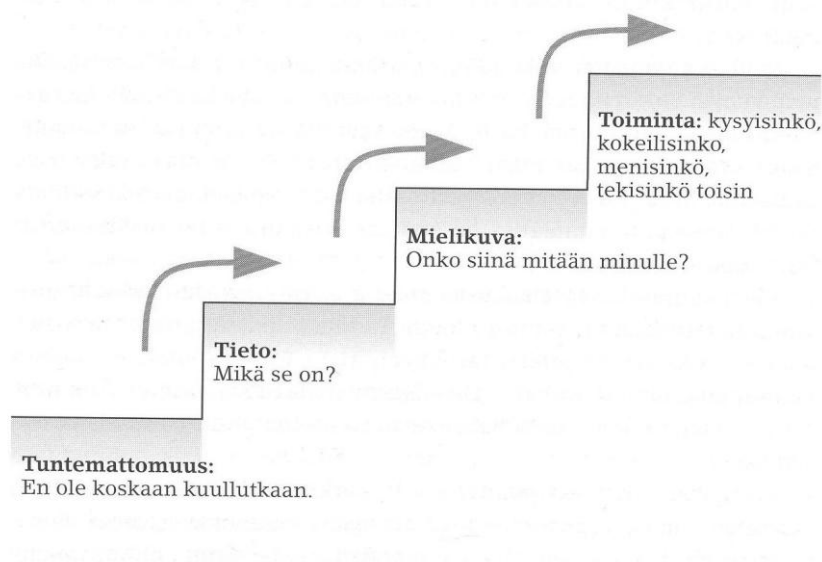
Vaikutuksen portaat päätöksentekoprosessissa kuvaavat niitä vaiheita, joita päätöksentekoprosessissa käydään läpi (Kuvio 1). Portaiden alapäässä on vaihe, jossa kohderyhmä ei ole aiemmin kuullut kyseisestä asiasta tai organisaatiosta. Kun ihmisille syntyy tarve tietää lisää asiasta, se lakkaa olemasta tuntematon. Tarve voi syntyä ja kiinnostus herätä esimerkiksi invalidiliiton toimintaan, jos lähipiirissä asia tulee ajankohtaiseksi (Vuokko 2004, 40.)

Toinen porras on tietoporras. Tietoportaalla kohdehenkilö tietää, mistä asiassa tai organisaatiossa on kyse. Tässä vaiheessa organisaation tulee tietää, miten tunnettavuutta voidaan lisätä ja miten viestiä niin, että asia aukeaa kohderyhmälle (Vuokko 2004, 41.)

Seuraava porras on mielikuvaporras. Mielikuvaporraalla ihminen miettii, voiko organisaatio vastata hänen tarpeisiinsa. Markkinoinnin yksi tärkeä osa on mielikuvan eli ima-

gon luominen. Mielikuvaportaalla organisaation tulee miettiä, mitä kohderyhmän kannalta merkittävää ja houkuttelevaa heillä on tarjota. Jos mielikuva portaalla herää tunne siitä, että tässä on minulle jotain, päätöksentekoprosessi etenee toimintaportaalille (Vuokko 2004, 41.)

Toimintaportaalla otetaan yhteyttä, ostetaan, liitytään, tuetaan ja muutetaan käyttäytymistä. Tällä portaalla pyritään saamaan kohdehenkilölle positiivinen kokemus asiasta tai organisaatiosta. Positiivisen kokemuksen aikaansaamiseksi tarvitaan markkinointia. Tässä vaiheessa organisaatio miettii, millaisia palveluita tai tuotteita heidän tulisi tarjota kohdehenkilölle. Lyhyesti sanottuna markkinointi on houkuttelevan lupauksen antamista ja tuon lupauksen täyttämistä (Vuokko 2004, 42-43.)

Kuvio 1. Vaikutuksen portaat päätöksenteko prosessissa (Vuokko 2004, 42).

Mainonta on markkinoinnin viestintäkeino. Se perinteisesti määritellään lähettäjän maksamaksi, kaupalliseksi viestinnäksi, jonka tavoitteena on saada aikaan myyntiä, tehdä tunnettavuutta ja rakentaa haluttua mielikuvaa. Mainonnassa on eroteltavissa kaksi tasoa: tunnettuus-, mielikuva- ja muistutusmainonta sekä myyntimainonta. Mainosvälineen tavoitteena on saavuttaa kohderyhmä oikeaan aikaan mahdollisimman taloudellisesti, niin että viesti välittyy kohderyhmälle halutulla viestisisällöllä. Mainosvälineen valinnan keskeisimpiin kriteereihin kuuluu mm. kohderyhmä, kontaktihinta, sanoman välityskyky, hyvän mainostilan tai -ajan saatavuus. Markkinointi toimenpiteillä kuten mainonnalla ja suoramarkkinoinnilla pyritään lisäämään tuotteiden ja palveluiden

myyntiä. Markkinoinnin ja tiedottamisen tavoitteet ovat usein samoja yhdistysmaailmassa kuin yritysmaailmassakin. Yhdistyksessä myynnin kohteena voi olla esimerkiksi jäsenyys (Repo 2000, 309,312; Kuvaja 2007, 6.)

Esitteet kuuluvat perusmainontaan. Esitteiden tulisi olla yhdistyksen yleisilmeen kanssa samassa linjassa. Kaikissa esitteissä tulisi näkyä yhdistyksen logo, jos sellainen on olemassa. Tärkeä osa esitemainontaa on se, että esite antaa uskottavan, ammattimaisen ja vakuuttavan kuvan esitettävästä asiasta. Yleisesitteessä kerrotaan yhdistyksen toiminnan tavoitteet, keskeisimmät toiminnot ja tärkeimmät yhteystiedot. Yleisesite on yhdistyksen käyntikortti ja siksi sen ulkonäköön kannattaa panostaa. On tärkeää, että esite on laadittu niin, että siitä käy heti selväksi mitä varten se on tehty ja se herättää lukijan kiinnostuksen (Repo 2000, 326-327; Ilvonen 2007, 49.)

On tärkeää, että esite on kohteensa näköinen. Esite voi olla postikortti tai sarjakuva. Tavoitteena on, että ihminen hahmottaa heti ensisilmäyksellä mistä esite kertoo. Ulkoasussa täytyy noudattaa yhdistyksen tai pääjärjestön kanssa sovittua yhtenäistä ilmettä. Vähintään värien ja tekstityyppien tulisi olla linjassa muun viestinnän kanssa. Esitteen tekniseen laatuun tulee kiinnittää huomiota, koska huono laatu on jo viesti itsessään. Huonolaatuinen esite voi viestiä kohderyhmälle ammattitaidon puutetta, vastaanottajien väheksyntää tai laiskuutta (Repo 2000, 326; Kuvaja 2007, 24.)

4 PROJEKTIN TOTEUTTAMINEN

Projekti voidaan määritellä eri näkökulmista, mutta tietyt seikat ovat kuitenkin yhteisiä kaikille projekteille. Projektilla on selkeä tavoite ja tämä tavoite pyritään saavuttamaan projektityöllä. Työn läpiviennistä on olemassa suunnitelma ja työtä ohjataan johdetusti ja suunnitelmallisesti. Jokaisella projektin jäsenellä on oma rooli ja vastuualue. Projektille on asetettu aikataulu, päättymispäivä sekä taloudelliset reunaehdot ja sen etenemistä ja tuloksia seurataan ja kontrolloidaan (Kettunen 2009, 15.)

4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Projektin tarkoitus vastaa kysymykseen mikä ja millainen tulos projektilta halutaan. Projektin tarkoitus ei ole aina selkeä ja siksi sen määrittäminen ja konkretisointi on tärkeää ennen projektin toteuttamista (Virkki & Somermeri 2002, 37.) Tämän projektin tarkoituksena oli tehdä esite yhdistyksen toiminnasta Kemin Seudun Invalidit ry:lle. Toteutimme esitteen yhteistyössä yhdistyksen kanssa ja lopullinen esite tulee yhdistyksen käyttöön. Esitteen tavoitteena on antaa tietoa yhdistyksen toiminnasta invalideille, yhdistyksen jäsenille ja muille kiinnostuneille.

Suunnitteluvaiheen tärkeä osa on tavoitteiden asettaminen. Tavoitteiden on oltava selkeitä, saavutettavia ja realistisia. Tavoitteet antavat suunnan projektille koko sen toteutusvaiheen ajaksi ja siksi tavoitteiden selkeys on välttämätöntä. Projektille olisi hyvä valita yksi selkeä päätavoite, joka on tiiviisti ja täsmällisesti ilmaistu. Päätavoite voidaan tarvittaessa jakaa osatavoitteisiin (Paasivaara & Suhonen & Nikkilä 2008, 123-124.)

4.2 Projektin rajaus, organisaatio ja ohjaus

Projektin rajaukset selventävät sen päämäärän. Joskus on epäselvää mitä projektiin otetaan mukaan ja mitä jää ulkopuolelle. Rajausten voidaan sanoa olevan päämäärän muotoilua. Projektin rajaukseen vaikuttavat projektille asetetut aika- ja kustannustavoitteet. Mikäli projekti rajataan väärin tai epämääräisesti myöhemmin virheitä on vaikeaa korjata.

ta. Projekti täytyy rajata niin, että se on mahdollista toteuttaa määräajassa (Karlsson & Marttala 2002, 63; Ruuska 2007, 187.)

Projektimme rajoittui esitteen toteutukseen. Sen ulkopuolelle jäi kaiken muun markkinointimateriaalin tekeminen. Esite on suunnattu invalideille, yhdistyksen jäsenille ja muille kiinnostuneille. Esite sisältää tietoa yhdistyksen toiminnasta ja sen tarjoamista palveluista.

Organisaatio on avoin järjestelmä, joka on ympäristönsä kanssa jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Organisaatiolla tarkoitetaan yhteisöä, joka muodostuu kun ihmiset liittyvät yhteen saavuttaakseen sellaista, johon eivät yksin pystyisi. Ohjaus on välttämätöntä projektin onnistumisen kannalta. Projektia tulee ohjata koko sen elinkaaren ajan. Ilman ohjausta projektin eteneminen on epävarmaa ja sattumanvaraista. Ohjaus on suunniteltua ja päätöksentekoa projektin toteuttamista varten ja siihen sisältyy tavoitteiden asettamista, suunnittelua, toteuttamista, seuranta ja arviointia. Projektin ohjaus muodostuu sisäisestä ja ulkoisesta ohjauksesta. Ohjauksen keskeinen työväline on avoin keskustelu. Sisäinen ohjaus tapahtuu projektin jäsenten kesken. Ulkoisessa ohjauksessa projektiin suoranaisesti liittymättömät tahot pyrkivät suuntaamaan projektin toimintaa. Mitä isompi projekti on kyseessä, sitä enemmän se tarvitsee ulkoista ohjausta (Ruuska 1999, 39; Paasivaara ym. 2008, 105, 107-109.)

Organisaatioon kuuluvat meidän lisäksi ohjaajat Anne Puro ja Elli Peteri sekä projektin alkuvaiheessa tutkimustoiminnan opettaja Marja-Liisa Majamaa. Esitteen teimme yhteistyössä Kemin Seudun Invalidit ry:n kanssa. Yhdyshenkilönämme toimi puheenjohtaja Martti Pauna, joka auttoi meitä esitteen sisällön ja ulkoasun suunnittelussa.

4.3 Toteuttamisen ja työskentelyn kuvaus

Saimme tiedon mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyönä esite Kemin Seudun Invalidit ry:lle keväällä 2010. Kävimme tapaamassa aihetta tarjonnutta opettajaa samalla viikolla ja olimme yhteydessä myös Martti Paunaan, Kemin Seudun Invalidit ry:n puheenjohtajaan. Työ toteutettiin alusta asti yhteistyössä Martti Paunan kanssa ja ensimmäinen tapaaminen oli kesäkuun alussa 2010, jolloin vierailimme myös Ajoksessa, Koivurannan

toimintakeskuksessa. Ensimmäisellä tapaamisella saimme esitteen toteuttamista varten paljon materiaalia ja tapaamisen jälkeen aloimme miettiä esitteen tekstiosaa. Suunniteltuamme tekstiosan sisällön, lähetimme ehdotuksemme Martti Paunalle, joka hyväksyi sisällön ilman muutoksia.

Nopeasti muotoutui ajatus kolmesta pääotsikosta, jotka kuvasivat hyvin yhdistyksen monipuolista toimintaa. Pääotsikoiksi muodostui toimi yhdessä, nauti eduista ja vaikuta. Toimi yhdessä -otsikon alla esittelimme kerhotoimintaa sekä yhdistyksen tarjoamia neuvontaa ja tukipalveluja. Nauti eduista -otsikon alla kuvailimme kaikkia niistä etuja, mitä henkilö yhdistykseen liittyessään saa käyttöönsä. Vaikuta -osiossa halusimme tuoda esille yhdistyksen kautta vaikuttamisen mahdollisuuden. Kolmen pääotsikon lisäksi, kerroimme lyhyesti yhdistyksen toiminnan tarkoituksesta ja sen toiminta-alueista. Esitteen takasivulle sijoitimme yhteystiedot ja osoitteen sekä kerroimme mahdollisuudesta vuokrata toimintakeskus Koivurannan tiloja.

Sisällön suunnittelun jälkeen aloimme miettiä esitteen ulkoasua. Esitettä työstimme In Design taitto-ohjelmalla, jonka käyttöön saimme pientä opastusta alan yrittäjältä. Yhdistys toivoi esitteen ulkomuodoksi kolmiosaista haitaria. Koska esitteen tekstisisältö jakaantui kolmeen aihealueeseen, halusimme otsikoiden näkyvän myös esitteen kuvituksessa. Käytimme esitteessä yhdistyksen Internet-sivuilta löytämiämme kuvia ja yhdistyksen puheenjohtajan antamaa kuvaa Koivurannasta. Meillä oli käytössä useampia erilaisia kuvia, esimerkiksi Koivurannan pihapiiristä, mutta valitsimme vain tiettyjä kuvia esitteen viestin ja sisällön vahvistamiseksi. Yhteyshenkilömme toivoi, että esitteessä kerrotaisiin myös mahdollisuudesta vuokrata Koivurannan toimintakeskusta erilaisiin tilaisuuksiin. Tästä syystä sisällytimme esitteeseen myös valokuvan Koivurannasta. Valokuvien lisäksi esitteen kannessa on käytetty Invalidiliiton logoa ja takasivulla pientä karttaa helpottamaan Koivurannan sijainnin hahmottamista.

Valitsimme esitteen pohjaväriksi valkoisen, koska esitteen tulostaminen onnistuu näin helpoiten yhdistyksen omalla tulostimella eikä vaadi painon käyttöä. Suunnittelimme ensin käyttävämme isoa taustakuvaa, mutta koetulostus osoitti idean toteutuskelvottomaksi. Päädyimme tekemään esitteeseen pienen graafisen kuvioinnin, jonka väreissä käytimme valtakunnallisen Invalidiliiton muissakin markkinointimateriaaleissa näkyviä sävyjä yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Esitteen raikkailla väreillä pyrimme luomaan myös nuorekasta vaikutelmaa saadaksemme mahdolliset uudet jäsenet kiinnostumaan

yhdistyksestä. Tekstien ja kuvien sijoittelu muuttui prosessin aikana muutama otteeseen. Suunnittelimme ensin asettelevamme kuvat ja tekstit niin, että yhdelle palstalle tulisi otsikko ja otsikkoon liittyvä kuva. Tämä sai kuitenkin ulkoasun epätasapainoon eripituisista tekstisisällöistä johtuen. Päädyimme sijoittamaan kuvat yhdelle palstalle, koska ne olivat kooltaan erikokoisia, mikä korostui liikaa ensimmäisessä vaihtoehdossa. Tekstit sijoitimme kahdelle seuraavalle palstalle. Yhdistyksen yleisesittely ja kuva Koirurannasta sijoittuvat siten, että ne näkyvät heti esitettä avattaessa.

Prosessin aikana olimme sähköpostitse yhteydessä Martti Paunaan, yhdistyksen puheenjohtajaan ja kävimme tapaamassa häntä yhteensä kolme kertaa. Saatuamme esitteen valmiiksi luovutimme sen Martti Paunalle arvioitavaksi. Hän tutustui esitteeseen yhdessä muutaman yhdistyksen jäsenen kanssa ja palautti sen pienten muutosehdotusten kanssa. Nauti eduista -osiossa yhdistys toivoi tarkennusta siihen, että edut ovat tarkoitettu ainoastaan jäsenille. Pitkän prosessin aikana Suomen Invalidien Urheiluliitto oli muuttanut nimensä Vammaisurheiluliitoksi ja nimi täytyi korjata esitteeseen. Lisäksi Toimi yhdessä -otsikon neuvonta ja vertaistuki osioon lisäsimme niin paikallisen kuin valtakunnallisenkin neuvontapuhelimen numerot. Martti Pauna hyväksyi lopullisen esitteen maaliskuun lopulla 2011.

4.4 Prosessin ja luotettavuuden arviointi

Projektin toimintatapojen on oltava tarkoituksenmukaisia ja niiden on edistettävä projektin tavoitteiden saavuttamista. Työmenetelmät, joista ei ole projektin suorittamiselle hyötyä, voivat pahimmassa tapauksessa vain ärsyttää projektiryhmän jäseniä. Projekti vaatii tekijöiltään systemaattista panostusta ja oikein mitoitettuja ajallisia sekä taloudellisia resursseja. Projektin jäsenet tarvitsevat selkeät, yhdenmukaiset pelisäännöt, jotka ovat kaikkien jäsenten tiedossa ja joita noudatetaan. Selkeät toimintaohjeet helpottavat toiminnan arviointia, suunnittelua ja kehittämistä (Ruuska 1999, 159; Paasivaara ym. 2008, 14-15.)

Ensimmäisen ohjauksen jälkeen meille alkoi hahmottua millaista projektityön tekeminen on. Aloitimme työn tekemisen hyvissä ajoin, välttääksemme mahdollisen kiireen aiheuttaman stressin ja laadun heikentymisen. Laadimme projektityölle aikataulun ja

selkeät tavoitteet. Sovimme yhteisistä pelisäännöistä ja toimintatavoista. Mietimme myös mahdollisia kompastuskiviä, joita työn edetessä voisi ilmaantua, ja yritimme varautua mahdollisiin ongelmatilanteisiin jo etukäteen.

Arvioinnilla selvitetään projektin onnistumista. Arviointi on systemaattista. Arviointi toimii apuvälineenä toimintaa kehitettäessä. Projektin arvioinnilla on tarkoitus herättää tekijät huomaamaan ongelmakohdat ja onnistumiset. Usein arviointi ajoittuu projektin toteuttamis- tai päätösvaiheeseen. Arviointimuodot voidaan jakaa itsearviointiin ja ulkoiseen arviointiin. Projektissa käytetään ulkopuolista arviointia silloin, kun halutaan siitä puolueeton näkemys. Itsearvioinnissa projektin tekijät arvioivat itse omaa toimintaansa (Paasivaara ym. 2008, 140-141.)

Esitteen toteutimme parityönä. Etenimme esitteen teossa loogisessa järjestyksessä. Sovimme aluksi yhdistyksen kanssa esitteessä käytettävän mallin. Olimme säännöllisesti yhteydessä Kemin Seudun Invalidit ry:n yhteyshenkilöön projektin etenemisestä ja hän arvioi työtämme. Myös ohjaajamme antoivat mielipiteensä esitteestä projektin loppuvaiheessa. Lisäksi pyysimme projektin ulkopuolisia henkilöitä arvioimaan esitettä, sen ulkomuotoa, luettavuutta ja selkeyttä. Lopullista tuotosta arvioivat myös Kemin Seudun Invalidit ry:n jäsenet. Itse arvioimme työtämme kriittisesti koko projektin ajan ja teimme useita erilaisia versioita hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi.

Projektin lopputuloksena syntyi haitarimallinen, kiinnostava, raikas esite, joka herättää lukijan mielenkiinnon heti ensisilmäyksellä. Esitteestä ilmenevät Kemin Seudun Invalidit ry:n tarjoamat keskeiset toiminta-alueet, toiminnan tarkoitus sekä yhdistyksen tarjoamat edut, palvelut ja vaikuttamismahdollisuudet. Lisäksi esitteestä löytyvät yhdistyksen yhteystiedot. Kemin Seudun Invalidit ry:n puheenjohtaja ja yhdistyksen muu jäsenistö olivat erittäin tyytyväisiä esitteen lopputulokseen.

Prosessin alusta alkaen oli selvää, että kustannus syistä lopullinen esite tultaisiin tulostamaan kotitulostimella. Tavoitteena oli, että tuotos olisi myös myöhemmin muokattavissa. Laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseksi ja työn helpottamiseksi halusimme käyttää esitteen tekemisen välineenä ammattitasoista taitto-ohjelmaa esimerkiksi Microsoft Word- tekstinkäsittelyohjelman sijaan. Ohjelmavalinnasta johtuen, lopullisen esitteen myöhempi muokkaus vaatii käyttämäämme ohjelmaa.

Opinnäytetyön laadinnassa on noudatettava tieteen yleisiä eettisiä sääntöjä sekä voimassa olevaa tietosuojalakia, joihin kuuluu pyrkimys objektiivisuuteen, tulosten oikea johtaminen ja perustelu sekä tulosten asettaminen kriittisen keskustelun alaiseksi. Tekstiin on merkittävä tarkat lähdeviitteet. Työn on oltava kaikilta osin opiskelijan tai opiskelijaryhmän omaa työtä. Opinnäytetyössä ei saa käyttää plagiointia. Plagioinnilla tarkoitetaan ajatusten tai ideoiden varastamista. Plagiointia ovat esimerkiksi vaillinaiset tai epäsuorat viittaukset. Siksi lähdeviitteet on merkittävä ehdottoman tarkasti ja tunnollisesti. Plagioinnin yksi muoto on myös tekaistut esimerkit ja väitteet sekä itse keksityt tulokset. Tällainen plagiointi syö perustaa työn uskottavuudelta ja johtaa harhaan. Internetistä tiedonhankinta on helppoa ja nopeaa, mutta ongelmana ovat lähdekriittiset näkökohdat ja alkuperäisen tietolähteen jäljitys (Vilkkä & Airaksinen 2003, 78; Opinnäytetyö ohje 2005, 4.)

Internetistä löytyy ajankohtaista ja tuoretta tietoa opinnäytetyöhömmä liittyvistä aiheista. Kirjallisuuslähteiden lisäksi olemme työssämme käyttäneet jonkin verran Internet-lähteitä. Olemme noudattaneet lähdekritiikkiä ja jäljittäneet alkuperäiset lähteet niin pitkälle kuin se on ollut mahdollista. Luotettavuutta työllemme on tuonut asiantuntijoiden käyttö. Olemme olleet yhteydessä koulumme informaattikkoon, joka on auttanut meitä lähteiden etsinnässä. Olemme käyttäneet myös esitteen teossa viestinnänalan ammattilaisen apua ulkoasun suunnittelussa ja suunnitteluohjelman valinnassa sekä käytössä. Luotettavuutta on lisännyt myös tasainen yhteydenpito ohjaajiemme kanssa ja heidän asiantuntijuutensa hyödyntäminen.

5 POHDINTA

5.1 Eettinen pohdinta

Suomessa on useita julkisia elimiä, jotka valvovat erilaisten tutkimushankkeiden eettisyyttä ja asianmukaisuutta. Tutkimukselliset periaatteet tiedonhankinnasta ja julkaisemisesta ovat yleisesti hyväksytyjä. Jokaisen omalla vastuulla on periaatteiden tunteminen ja niiden noudattaminen. Erityisesti tiedonhankintatavat voivat aiheuttaa eettisiä ongelmia. Epärehellisyyttä on vältettävä kaikissa työn vaiheissa. Keskeisimpiä eettisiä periaatteita ovat: plagioinnin kieltäminen, kriittisyys, raportoinnin rehellisyys, toisten tutkijoiden arvostaminen ja määrärahojen oikea käyttäminen. Jo projektin aiheen valinta on eettinen valinta. Valintaa tehdessä on syytä miettiä miksi kyseinen aihe valitaan. Onko valinnan syy aiheen helppous, oma oppiminen vai yhteiskunnallinen merkittävyys (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 23-25.)

Sairaanhoitajana tulemme kohtaamaan fyysisesti vammaisia ihmisiä riippumatta siitä, millaisessa työyksikössä toimimme. Tulevan työmme kannalta meidän on tärkeää saada tietoa fyysisesti vammaisista ihmisistä ja heidän arjestaan. Myös yhdistystoimintaan tutustuminen on meille tärkeää, koska näin voimme mahdollisesti ohjata asiakkaitamme yhdistyksen tarjoaman toiminnan pariin. Opinnäytetyömme aihe antoi meille mahdollisuuden tutustua fyysisesti vammaisiin ihmisiin, heidän arkeensa, heille tarjottaviin palveluihin ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

Tekijänoikeuslajin 49 a §:n nojalla valokuvaajalla on oikeudet ottamaansa valokuvaan seuraavat 50 vuotta kuvan valmistamisesta. Yksin valokuvaajalla on oikeus määrätä valokuvasta, muutettuna tai muuttumattomana. Valokuvaajalla on oikeus valmistaa kuvasta kopioita ja saattaa kuva yleisön saataville (Tekijänoikeuslaki 1961, § 49 a.)

Käytimme esitteessä vain sellaista kuvamateriaalia, jonka saimme yhdyshenkilöltämme. Varmistimme kuvien käyttöoikeuden yhteyshenkilöltämme. Yksi työmme eettinen näkökohta on myös suunnitteluohjelman valinta. Internetistä on saatavilla useita piraattiversioita käyttämästämme ohjelmasta, mutta latasimme käyttöömmme ohjelman kokeiluversion projektin toteutuksen ajaksi. Näin saimme käyttöömmme ammattitasoisen työvälineen, mikä helpotti työn toteutusta ja sai aikaan hyvän lopputuloksen.

5.2 Yleinen pohdinta

Koko projektimme lähti Kemin Seudun Invalidit ry:n tarpeesta saada yleisesite yhdistyksen käyttöön. Yhdistyksellä ei aiemmin ollut minkäänlaista esitettä, vain ainoastaan Internet-sivut. Erilaisia tapahtumia he mainostivat itse laatimillaan mainoslehtisillä, joita jaettiin ainoastaan yhdistyksen jäsenille. Uusien jäsenten saamiseksi sekä toiminnasta tiedottamiseksi yhdistys tarvitsi markkinointi välineen.

Heti projektin alussa pääsimme tutustumaan konkreettisesti yhdistyksen toimintaan vieraillemalla Ajoksen toimintakeskus Koivurannassa. Vierailun jälkeen saimme suuren määrän taustamateriaalia, jonka kautta fyysisesti vammaisen ihmisen arki avautui meille uudella tavalla. Tutustumalla aiheeseen, huomasimme nopeasti, että keskeisiksi asioiksi nousivat toimintakyky ja esteettömyys. Esteettömyys on yksi keskeinen kysymys, mihin yhdistystoiminnalla pyritään valtakunnallisesti vaikuttamaan. Esteetön yhteiskunta antaa fyysisesti vammaiselle ihmiselle tasavertaisen mahdollisuuden toimia ja elää. Esteettömyys edistää myös toimintakykyä. Toimintakykyinen ihminen kokee, että hän kykenee vastaamaan elämän tuomiin haasteisiin ja selviytymään jokapäiväisestä elämästä. Esteettömyys ja toimintakyky ovat jatkuvasti läsnä fyysisesti vammaisen ihmisen arjessa.

Myös vammaisuus oli meille uusi asia. Aiemmin vammaiset ihmiset näyttäytyivät meille yhtenä suurena ryhmänä, jossa kaikki vammaisryhmät kuuluivat samaan joukkoon. Nopeasti työn edetessä aloimme kuitenkin huomata eroja näiden ryhmien välillä. Löysimme hyvin kirjavan joukon koskemaan sanaa vammaisen. Opimme äkkiä sen, että vammaisen voi olla kuka tahansa ja vammaisen määrittäminen on tarpeellista ainoastaan yhteiskunnallisen järjestelmän vuoksi. Erilaisten avustusten ja kaikenlaisen tuen saamiseksi määritelmän on oltava olemassa. Yhdistys itse määrittelee invalidin fyysisesti vammaiseksi. Siksi päädyimmekin käyttämään tätä määritelmää opinnäytetyösämme.

Työskentely projektissa oli mielenkiintoinen, esitteen tekeminen haastavaa ja luovaa. Yhteistyö Kemin Seudun Invalidit ry:n kanssa sujui hyvin. Martti Pauna osallistui työhön mielenkiinnolla ja oli valmis käyttämään aikaansa projektin edistämiseksi. Yhteydenpito sähköpostitse ja puhelimitse oli vaivatonta, ja pyytäessämme saimme palautetta nopeasti. Myös ohjaajiemme kanssa yhteistyö sujui vaivattomasti. Saimme sovittua oh-

jausaikoja suhteellisen lyhyelläkin varoitusajalla ja palaute oli konkreettista ja vei työtä eteenpäin askel askeleelta. Erityisesti hetkinä, jolloin tuntui että työ ei etene halutussa tahdissa, ohjaajien tuki oli tärkeää ja kannustavaa. Ohjaus oli tärkeää myös kokonaisuuden hallinnan kannalta. Koska olimme jakaneet teoreettisen viitekehysten molempien vastuualueisiin, ohjaajien kokonaisnäkemys oli hyväksi yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Koska työstä oli odotettavissa konkreettinen lopputulos, työn tekeminen oli mielekästä ja piti kiinnostusta yllä. Myös se seikka, että lopullinen tuotos tuli todelliseen tarpeeseen, lisäsi motivaatiotamme huomattavasti. Keskinäinen yhteistyömme sujui projektissa hyvin. Jonkin verran ongelmia aiheutti välimatka. Kesän ja syksyn 2010 asuimme eri paikkakunnilla ja se teki opinnäytetyön teosta haastavaa. Vastuualueiden jako takasi kuitenkin sen, että projekti eteni välimatkasta huolimatta. Prosessin aikana vältyimme suurimmilta ristiriidoilta.

Työn suunnitteluvaiheessa määritimme työllemme tietynlaisen aikataulun. Tarkoituksena oli tehdä esite valmiiksi kesän 2010 aikana. Kesän aikana suunnittelimme esitteen tekstisisällön, mutta ulkoasun suunnittelu venyi ohjelman puuttumisen vuoksi. Käytimme kuitenkin ajan hyödyksi, keräämällä materiaalia teoreettista viitekehystä varten ja siirsimme ulkoasun suunnittelun tuonemmaksi. Syksyn 2010 aikana keskityimme pääasiassa teoreettiseen viitekehukseen ja aloitimme ulkoasun toteutuksen keväällä 2011. Saadessamme ohjelman lopulta käyttöömme, meillä oli jo suhteellisen selkeä käsitys siitä, miltä esite tulisi näyttämään. Tästä huolimatta teimme esitteestä useampia versioita ja kokeilimme ideamme toimivuutta.

Jatkoprojektin aiheena voisi olla Kemin Seudun Invalidit ry:n Internet -sivujen uusiminen ja yhtenäisen yleisilmeen suunnittelu ja toteutus. Yhtenäinen ulkoasu ja uudet Internet -sivut voisivat antaa yhdistykselle raikkaamman ilmeen ja ammattimaisemman kuvan toiminnasta. Projektin aikana tuli esiin se, että uudet potentiaaliset jäsenet, varsinkin nuoret eivät ole kiinnostuneita yhdistyksestä. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe voisi olla myös kartoittaa sitä, millaisia palveluita erityisesti nuoret invalidit toivoisivat yhdistyksen heille tarjoavan. Jatkotutkimus voisi saada yhdistyksen toiminnan vastaamaan nykyistä paremmin jäsentensä tarpeita ja voisi houkutellessa myös uusia jäseniä toiminnan pariin.

LÄHTEET

404/1961. Tekijänoikeuslaki. Luettu 12.4.2011 osoitteesta
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

731/1999. Suomen perustuslaki. Luettu 24.9.2010 osoitteesta
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Esteettömyys 2010. Invalidiliitto ry. Luettu 24.9.10 osoitteesta
<http://www.esteeton.fi/portal/fi/tieto-osio/esteettomyys/>

Information About Disabilities 2011. Disabled World. Luettu 13.4.2011 osoitteesta
<http://www.disabled-world.com/disability/>

Invalidiliitto ry, Lapin aluejohtoryhmä 2008. Toimintasuunnitelma vuodelle 2008. Luettu 4.11.2010 osoitteesta
<http://www.lapinalueeninvalidit.fi/pdf/toimintasuunnitelma%202008.pdf>

Heikkala, Jukka 2001. Järjestön strategia, Käsikirja elinvoimaisen tulevaisuuden luomiseen. Tampere University press, Tampere.

Heinonen, Tiina & Latvateikari, Eija & Mäkinen, Anne & Soininen, Helena & Viljanen, Marja-Liisa 2008. MÄÄ ITTE KOTONA, itsenäistä ja turvallista elämää, Forssan seudun vanhustenhuollon kehittämishanke 2006 – 2008. Luettu 27.9.2010 osoitteesta
<http://www.forssa.fi/UserFiles/File/Maa%20itte%20koton/TOIMINTAKYKYMITTARIT%281%29.pdf>

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Kustannusyhtiö Tammi, Helsinki.

Huotari, Jouni 2009. Miksi Dokumentointi on tärkeää? Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Luettu 29.4.2010 osoitteesta
http://homes.jamk.fi/~huojo/opetus/IIZT4010/IIZT4010_4.pdf

ICF. Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus, Ohjeita ja luokituksia 2004:4. Stakes. Gummerus kirjapaino, Jyväskylä.

Ilvonen, Anne 2007. Miten tiedotan? Yhdistystoimijan tiedottamisopas. Opintotoiminnan keskusliitto ry, Vantaa.

Karlsson, Åke & Marttala, Anders 2002. Projektkirja – onnistuneen projektin toteuttaminen. Talentum media oy, Vantaa.

Karppi, Sirkka-Liisa 2009. Toimintakyky on selviytymistä elämän haasteista. Luettu 2.9.2009 osoitteesta
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/261006153959HJ?OpenDocument>

Kemin Seudun Invalidit 2010. Luettu 28.4.2010 osoitteesta
<http://www.webbisivu.com/keminseuduninvalidit.aspx>

Kettunen, Sami 2009. Onnistu projektissa. WSOYpro Oy, Juva.

Kettunen, Reetta & Kähäri-Wiik, Kaija & Vuori-Kemilä, Anne & Ihalainen, Jarmo 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet. WSOY, Helsinki.

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu 2005. Opinnäytetyö ohje. Luettu 29.3.2011 osoitteesta http://www3.tokem.fi/soster/Filet/AMK_opinnaytetyoohje_2005.pdf

Kemppainen, Erkki 2008. Kohti esteetöntä yhteiskuntaa, yhteiskuntapolitiikan normatiiviset keinot esteettömyyden edistämässä, Raportteja 33/2008. Stakes, Helsinki.

Kuvaja, Sari 2007. Tiedota tehokkaasti, käytännön neuvoja yhdistystiedottamiseen. Siivistysliitto, Kansalaisfoorumi SKAF ry, Kekomäki.

Kähäri-Wiik, Kaija & Niemi, Aira & Rantanen, Anneli 2006. Kuntoutumisen mahdollisuudet. WSOY oppimateriaali Oy, Helsinki.

Könkkölä, Maija 2003. Esteetön asuinrakennus. Vammaisten yhdyskuntasuunnittelu-palvelu (VYP). Invalidiliitonjulkaisuja O.16. RT-print Oy, Pieksämäki.

Könkkölä, Maija 2010. Miten vammaisjärjestöt ovat taistelleet liikkumisesteiden poistamiseksi. Luettu 24.10.2010 osoitteesta http://www.esteeton.fi/portal/fi/esteettomyysprojektit/vyp/esteeton_ymparisto_on_ihmis_oikeus/

Malm, Marita & Matero, Marjo & Repo, Marjo & Talvela, Eeva-Liisa 2004. Esteistä mahdollisuuksiin, Vammaistyön perusteet. WSOY, Helsinki.

Mäkelä, Nadja 2010. YK:n yleissopimus vammaisten oikeuksista astuu voimaan. Luettu 18.10.2010 osoitteesta http://www.ykliitto.fi/tiedottaa/uutiset/ykn_yleissopimus_vammaisten_oikeuksista_astuu_voimaan

Paasivaara, Leena & Suhonen, Marjo & Nikkilä, Juhani 2008. Innostavat projektit. Silverprint, Sipoo.

Patentti- ja rekisterihallitus 2010. Mitä on yhdistystoiminta? Luettu 26.11.2010 osoitteesta http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys.html

Patentti- ja rekisterihallitus 2010. Yhdistysasiat-yksikkö. Luettu 26.11.2010 osoitteesta <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Pelkonen, Mika 2010. Terveysteen liittyvä elämänlaatu laitospalveluiden vaikuttavuuden arvioinnissa. Luettu 9.9.2010 osoitteesta <https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/63147/terveyte.pdf?sequence=1>

Pesola, Kirsti 2009. Invalidiliiton julkaisuja O.39. Esteettömyysopas, mitä, miksi, miten? Luettu 9.3.2011 osoitteesta http://www.invalidiliitto.fi/files/attachments/esteettomyysopas_pdf.pdf

Repo, Timo 2000. Suuri markkinointikirja. Kauppakaari Oyj, Helsinki.

Ruuska, Kai 1999. Projekti hallintaan. Suomen Atk-kustannus Oy, Jyväskylä.

Ruuska, Kai 2007. Pidä projekti hallinnassa, Suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Talentum. Helsinki.

Siisiäinen, Matti & Kankainen, Tomi 2009. Yhdistys. Luettu 29.12.2010 osoitteesta <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/yhdistys>

Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto 2011. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 3.3.2011 osoitteesta <http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/>

Toimintakyvyn ja elämänlaadun arviointi 2007. Kehitysvammaliitto. Luettu 9.9.2010 osoitteesta <http://kehitysvammaliitto.fi/koulutus/arviointipalvelut/toimintakyky-ja-elamanlaatu.html>

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusyhtiö Tammi, Jyväskylä.

Virkki, Pekka & Somermeri, Arvo 2002. Projektityö, kehittämisen moottori. Edita, Helsinki.

Vuokko, Pirjo 2004. Nonprofil-organisaatioiden markkinointi. WSOY, Helsinki.

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

SOPIMUS

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan toimiala ja alla mainittu toimeksiantaja sopivat tällä sopimuksella opiskelijatyönä tehtävän opinnäytetyön tekemisestä alla mainituin ehdoin.

TOIMEKSIANTAJATIEDOT

Toimeksiantajan nimi ja osoite: Kemin Seudun Invalidit ry, Etappitie 41 95900 Kemi

Yhdyshenkilö/työelämäohjaaja: Martti Pauna

Yhdyshenkilön/työelämäohjaajan yhteystiedot: 040 585 8518

OPPILAITOSTIEDOT

Oppilaitoksen nimi ja osoite:

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala

Meripuistokatu 26 94100 Kemi

Opinnäytetyön tekijä(t) ja yhteystiedot:

Elina Pennanen 040 777 5379

Emma Viiri 040 768 8961

Opinnäytetyön ohjaava(t) opettaja(t) ja yhteystiedot:

Elli Peteri 050 310 9351

Anne Puro 050 310 9353

OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVÄN OPINNÄYTETYÖN TIEDOT

Opinnäytetyön nimi/aihe:

Toimi yhdessä! Nauti eduista! Vaikuta! Esite Kemin Seudun Invalidit ry:n toiminnasta

Työn aikataulu: kevät 2010 - kevät 2011

Työn tulosten tekijänoikeuksista ja hyödyntämisestä sovitaan seuraavaa:

Esite luovutetaan Kemin Seudun Invalidit ry:n käyttöön

Työn ohjaajina toimivat: Elli Peteri ja Anne Puro

Jos tähän sopimukseen tulee muutoksia, on se jokaisen osapuolen uudelleen hyväksyttävä ja allekirjoitettava.

Tämä sopimus on tehty 2 kappaleena, yksi jokaiselle sopijaosapuolelle.

Paikka: Kemi	Aika: 29.04.2011
<i>Elli Peteri / Anne Puro</i>	<i>Martti Pauna</i>
AMK:n edustaja	Toimeksiantajan edustaja
<i>Elina Pennanen</i>	<i>Emma Viiri</i>

Opiskelija

Opiskelija